

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
danjih ob **torških, četrških**
in **sobotnih**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za eno leto . . . 1.—, izven Avstrije 1.50
za tri mesece . . . 3.— „ „ 4.50
za pol leta . . . 6.— „ „ 9.—
za eno leto . . . 12.— „ „ 18.—
Naročnina je plačevati naprej na naročnika
brez priložene naročnine se uprava ne
ozira.
Poslaniški številke se dobivajo v pro-
dajalnicah knjig v Trstu po 3 nč.
izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglašajo se račune po tarifu v petiti; za
naslove s debilimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana, osmrtnice in javne zahvale, do-
mači oglašit. itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovane se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglašje spre-
jema **upravištvu** ulica Molino pic-
colo št. 3, II. nadst. Naročnina in oglašje
je plačevati loco Trst. Odpre reklama-
cije se proste poštnine.

„V edinosti je moč.“

Beseda do blagih slovanskih src.

Velikonočni prazniki so pred durmi, prazniki, katerih se veseli vsakdo, katere skuša vsakdo praznovati kar najugodnejše. Kako veselje vlada v rodbinah, kjer skrbna in pridna mati in gospodinja pripravlja velikonočne jedi in kjer kopica otrok veselo povprašuje po tem, in onem, se veseli ter željno pričakuje nedelje! Slovanke, Slovani! Niso vsi takó srečni, da bi praznovali Veliko noč v domačem krogu, da bi se skupno radovali ob bolj ali manj polni mizi. Niso vsi otroci tako srečni, da bi gledali velike priprave za praznike, da bi povpraševali, koliko tega, koliko unega? Otroci, katere mislim, vprašujejo le neprestano: **Kdaj se vrne oče?** Kje je oče? In to so rodbine, otroci onih mož, ki niso mogli brzdati svoje ogorčenosti o priliki poslednjih volitev; ti možje ječe v zaporu, njih rodbine se pa ne morejo veseliti bližajočih se praznikov, ker nimajo gospodarja doma, nimajo očeta, da bi jim dal potrebnega denarja za skromne piruhe. In te rodbine so slovenske, borne, nedolžne, narodne rodbine.

Lepa navada so v nas Slovencih piruhi. Pod tem imenom razumevamo vse darove, ki se dobivajo in delé o Veliki noči.

Darujmo za velikonočne piruhov kolikor moremo in kolikor vsak z lahka pogreša, darujmo velikih in malih svot rodbinam zaprtih mož in razveselimo nesrečneže! Naj znajo rodbine ubogih jetnikov, da sočutstvujemo z njimi, da se jih spominjamo! Spomnite se osobito ve, matere — Slovanke, teh revežev! Pomislite, kako je rodbinam hudo in bode o praznikih še mnogo hujše! Olajšamo jim njihovo bol s tem, da se jih spominjamo ter darujemo za uboge rodbine razmeram primerno svoto.

Slovanke! Nadejamo se, da naše besede ne bodo zastonj, ampak da se gotovo odzovete ter pošljete svoje prispevke za nesrečneže! Darove sprejema in deli upravištvu „Edinosti“, via Molin piccolo št. 3. II. nad.

Tržaške Slovenke.

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši.

ROMAN.

— Francoski pisatelj Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

A jeden vogel mize je bil ločen od ostale družbe, kakor bi bil vmes meglen oblak, ki odbija vsako budalost, vsak surov smeh, vsako bahanje. Tam sta sedela Fran in Désirée, poluglasno kramlajoča, ne da bi čula, kaj so govorili drugi. Predmet njiju zaupnega šepetanja so bile doživeltosti iz detinstva, dogodka iz sesečine, neznatni pripetljivi, katere je le skupnost spominov delala pomenljive.

Najedenkrat se je pretrgal megleni oblak in glas Delobelleov je presekala razgovor.

„Ali še nisi videl brata?“ je vprašal Frana, da bi popolnoma ne preziral tega gosta. „Tudi njegove žene še ne? No, videl bodeš, kakova modna dama je... Te toalete, dragi moj, in ta šik... več ti ne povem! V Asnièresu imata pravi pravcati grad... tudi Chébeovi biva tam. Nas je raztnjilo vse to. Kadar človek obogati, stare prijatelje pušča v nemar. Ne besede za nas... nebenega obiska. Kar zadeva mene, lahko si misliš, da se malo zmenim, a za mojo ženo in hčerko je žaljivo.“

Znamenja sile iz — Trsta.

Zastonj so šli torej beračit gospodje iz itali-
janskega kluba. Ni nam znano sicer: ali in kaka sredstva je ekselencia grof Badeni upotrebil, da brzda kričave urednike pri listu „Reichswehr“, toli nadležnem gospodi progressove stranke, ali pa si je mislil pametneje: čemu bi se praskal, kjer me ne srbi? Toda to vemo danes za gotovo, da je pogorel temeljito, ako se je res potrudil — dasi 99% odstotkov govori za to, da se ni —, da ustreže neliberalni zahtevi liberalne gospode tržaške. To vemo torej danes, da je „Reichswehr“ ostala stara „grešnica“: zopet se je oglašila s člankom, ki ni baš v soglasju z računi laške kli e. Piše namreč pod gorenjim naslovom:

„V Milanu izhajajoča „Illustrazione Italiana“ prinesla je nedavno slike četvorice novoizvoljenih progressovskih poslancev tržaških. Spremljevalni tekst, ki je odzvenel v proslavo zmage „narodujakov“ nad „vladnimi kandidati“ in „panslavisti“, se je začel takole: „Naši čitatelji so pač pričakovali v tej številki slik novih poslancev v kraljevini italijanski. Mi pa jim predstavljamo četvorico poslancev izven kraljestva. Domači lahko čakajo.“ Mi ne vemo, da-li je deputacija italijanskega kluba, ki se je nedavno predstavila ministerskemu predsedniku, da se pritoži radi vedenja „Reichswehr“ — da-li je ta deputacija v bolj obveščene grofa Badenja prinesla seboj tudi dotično številko „Illustrazione Italiana“. Škodilo bi ne bilo. Morda bi bil gospod ministerski predsednik zvedel o tej priliki tudi to, kake zasluge so si pridobili posamični novi avstrijsko-italijanski poslanci za stvar — združene Italije. Morda bi bil doživel tudi to veselje, da bi поблиže spoznal životopis marsikojega bivšega garibaldinca. No, za sedaj nas to ne briga dalje. To dogodbico smo povedali le na korist in v pouk avstrijskemu občinstvu. Svojedobno že smo ožigosali bedasti korak italijanskih poslancev, ki so šli k avstrijskemu ministerskemu predsedniku tožit avstrijski list, ker je izražal avstrijsko mišljenje. Gospodje si niso upali, obrniti se do nas samih, da bi nas prepričali z dejstvi. Raje so se obrnili do prijetneje

„Oh, papa“, je Désirée živo posegla vmes, „saj veš, da imava Sidonijo preradi, da bi jej to zamerili.“

Igralec je udaril jezno s pestjo ob mizo. „Zato pa tudi nimata prav“ je vskliknil. „Zameriti je treba, ako nas ljudje hočejo žaliti in poniževati.“

On še ni pozabil odpovedi glavnice za njegovo gledališko podvzetje ter ni bil navajen, skrivati svoj srd.

„Ko bi ti vedel“, je nadaljeval, obrnjen k Franu, „ko bi ti vedel, kako zapravljata... to je že grozno! Ta nespametnost... Ta lahkomišelnost! Jaz, ki sedim tu pred teboj, sem prosil tvojega brata male svote, ki bi bila meni zagotovila bodočnost in njemu prinašala bogate obresti... on mi je kar naravnost odrekel. Seveda! Madame preveč potrebuje. Ona jezdi, v lastni ekipaži se vozi h konjakim dirkam in mož mora plesati, kakor piska ona. Tudi ne verjamem, to ostane med nami, da se dobri Risler čuti srečnega... mala žena njegova mu uganja razne burke.“

Bivši igralec je popolnil svoj govor, pomenljivo namežikuje komiku in bonvivantu, čemur je sledilo menjavanje tistih navadnih namrdljejev in vsklikov, ki na odru izražajo tiho amenjenost.

jim instance. Gospodje poslanci so postopali kakor izvestni psevdoliberalci, katerih začetek in konec sestoji v klicih po policiji. Ali pa je res govorila iz njih razžaljena nedolžnost?

Mi smo nedavno nekoliko od bližje osvetlili odnose na Primorskem. Naša izvajanja so našla glasen odmev. Tem povodom nam je došlo mnogo dopisov od najrazličnejših strani. Vsi ti dopisi so soglašali v tem, da se pred ničemer ne plaši v Trstu gospodujoča klika, da le utrja svoje gospodstvo na račun državne misli avstrijske, da terorizuje vse avstrijsko misleče, da zagreša najhujše brutalnosti nasproti Slovanom, kar vzbuja in je res vzbudilo ogorčenje. Kakor nam pišejo, se hvali sicer g. pl. Rinaldini povsodi, da je zlomil abstinenco progressistov nasproti državnemu zboru dunajskemu, toda ta „vspeh“ je bil plačan predrago. Zato torej, da so se odstavili prejšnji patrijotiški zastopniki tržaški, morali so se — kakor je rečeno v že omenjenem pismu — povodom volitev v občinski zastop in v državni zbor vladni organi popolnoma postaviti v službo progressovcev? Pa tudi drugi uplivi še so se pojavljali. Star Avstrijec, ki se je na mnogih bojiščih bil za cesarja in državo, nam piše, da ni bil on sam, ki je točil solze na izidu volitev. Pravi, da ako pojde tako dalje, morajo v malo letih izginiti vsi oni, ki čute dobro avstrijski. — Drug dopisnik nam poroča: V zadnjih mesecih je mnogo, večinoma slovenskih delavcev delalo na tlaku tržaškem. V jednomer so jih opominjali, da bodo odpuščeni takoj in da ne dobe dela nikdar več, ako bi se drznili, glasovati o volitvah za slovenskega kandidata; uprav komandirali so jih na volišče. Pred volitvijo so magistratni organi pregledovali trge in so pravili slovenskim prodajalcem, da oni, ki bi se drznili glasovati za Nabergoja, ne proda več niti jednega krompirja itd. itd. Druga slika. Trgovci italijansko radikalnega mišljenja so o volitvi za V. kurijo v pravem pomenu besede silili svoje služabnike, da morajo glasovati za progressista. Volilci z „sumljivim“, to je slovenskim imenom, niti niso dobili legitimacij. Slovenskih volilcev, tudi takih, ki n. pr. že osemnajst let bivajo v jedni in isti hiši, niso mogli najti občinski sluga. Po voli-

Franu je bilo kakor da ga je zadela strela; naj se je še tako protivil, žalostna istina je silila vanj od vseh strani. Žiga je govoril po svoji navadi; sedaj je Delobelle iste storil po svoje... posledica je bila ista.

K sreči je bila večerja dovršena; igralci so nastali ter skupaj odšli v pivarno v Rue Blondel. Fran je ostal sam s ženskama.

Ko ga je videla Désirée tako zaupno sedečega kraj sebe, je čutila srčno hvaležnost za Sidonijo. Sama pri sebi je mislila, da se ima za ta sijaj sreče prav za prav zahvaliti samo velikodušnosti nekdanje prijateljice rvoje, in to čuvstvo jo je navdale s pogumem, da jo je zagovarjala.

„Monsieur Fran, prosila bi vas, da bi ne verjeli vsega, kar je papa govoril o vaši svakinji. On rad malo pretirava, dobri papa. Uverjena sem, da Sidonija ni nič takega storila ali da bi storiti mogla, česar jo dolže. Uverjena sem, da je njeno srce ostalo isto in da ima še vedno rada svoje prijatelje, dasi jih zanemarja. Temu je vzrok življenje, ljudje se ločijo zoper svojo voljo... saj vi tudi tako mislite, gospod Fran?“

(Pride še.)

tvah je bila velika razsvetljava v Trstu; za to razsvetljavo so italijanski zastoj delili potrebni material. Onega večera, ko so italijanski prirejali svoje „patriotiske“ sprevede, drznili se je neki železniški služabnik zaklicati: „Viva l' Austria“, a policijski nadzornik ga je pozval, naj miruje. Ko je odgovoril ta najvini človek, da v Avstriji se vendar sme vsiklati Avstriji, reklo se mu je, da naj nikar ne draži Italijanov. . . . Ko je odhajal iz Trsta bataljon, določen na Kreta, ostentativno in demonstrativno ni bilo bliu mestnih odličnjakov. Progressovska stranka beleži vestno najmanjši dogodek v Italiji, Avstrijo pa prezira. Po izloženih oknih se bleste slike vladarske hiše italijanske in italijanskih junakov, o Avstriji se ne vidi in ne čuje ničesar. Na mestnih prirejanjih se kažejo v spretni sestavi italijanske barve, avstrijskih pa so menda pozabili.

Poreče se nam, da so to le volilske genrske slike, ki so že obledele med tem. Tudi da je treba beležiti marsikaj na račun volilnega razburjenja, ki se je zopet že razkadilo. Ako bi bilo res tako, bi bilo dobro, toda ni res. Gibanje v Primorski nadaljuje, italijanski postajajo drzneji in drzneji in izgredi proti Slovanom so na dnevnem redu. Namestnik tržaški pa se drži svoje „izkušene“ taktike. Ko je nedavno uvel v službo novega župana dra. Domperija, ni našel nijedne besede v energično posvarilo, kakoršno bi bilo gotovo aktualno po predidših dogodkih. In novi župan je odgovoril na način, ki bi bil primeren tudi za glavarja kake občine v Emilia ali Apuliji. O Avstriji se ni govorilo, pač pa je mogel gospod Domperio zadoščenjem povdarjati v svojem nagoveru do zbranega mestnega sveta, da bode le-ta, ker ni več oviran po načelnih nasprotstvih, mogel uresničiti marsikaj, kar se je obljubilo someščanom, in da bode mogel gladiti pot uresničenju družih obljub. Toda pustimo, naj govori radikalni „Independente“, ki je rekel tem povodom prav odkritosrčno: „V nastopnem govoru župana je odmev mišljenja mesta tržaškega in označenje programa, svestega si svojega cilja. Posebno ugaja odgovor namestniku, v katerem je samozavest stopila na mesto pretiranega spoštovanja“.

Dosti bodi. Mi se sramujemo, očitno bodi povedano to, da bi kakor Avstrijci podajali še daljnjih splošnih izglede. Opravičenim egorčenjem pa pravi eden dopisnikov: . . . Ob takih okolnostih ni čuda, ako se ljudstvo, ki je deloma ostalo še avstrijsko, boji nastopati za Avstrijo. Pisec tega se shaja v gostilni z dobrimi italijanskimi znanci, poštenimi ljudmi; toda postaja jim tesno, ako se potezam za Avstrijo; boje se, da bi čul kateri sosed“.

Čul bi lahko kdo, da se misli avstrijsko! Te besede osvetljajo situacijo kričeče. „Javno življenje“, pravi Burke, „zahteva moči in odločnosti. Kdor spi na svojem mestu, se zagreša proti svoji dolžnosti istotako, kakor da je prešel k nasprotniku“.

Protest proti izvolitvi Atilija Hortis-a.

(Zvršetek.)

ad 4) — Dostavljanje volilnih legitimacij in glasovnic vršilo se je na način, da je bila za naprej izključena vsaka garancija za to, da bi bil mogel priti vsaki opravičenec do svoje glasovnice.

Ta važen posel poveril je namreč slavni mestni magistrat — privatnim postreščekom! (Platzdiener.) Vsaki postrešček je prejel gotovo število legitimacij ter jih nosil po hišah, izročivši jih komursibodi v dotičnem stanovanju, ne da bi se bil prepiral o istosti osebe, še manj pa, da bi zahteval podpis prejemnika v dokaz izvršenega dostavljanja.

Valed takega dostavljanja, izvršenega od ne-uradnih oseb, svobodnih vsake odgovornosti, zgodilo se je, da opravičeni volilci niso prejeli tičočih jim volilnih legitimacij, ki so pač prišle v roke nepoklicanih, kateri so potem glasovali namesto pravih volilcev. Zgodilo se je celo, da so nekateri postreščeki prodali volilne legitimacije za mal denar; opravičenci pa, ki so dan pred volitvijo hodili reklamirati nedostavljene jim legitimacije, niso jih prejeli, ker se jim je odgovarjalo, da je legitimacija že dostavljena. Le oni, ki so to energično zahtevali, prejeli so duplikat. Opozarjati pa je na

tem mestu, da velika večina onih, katerim niso bile dostavljene legitimacije, niso mogli niti priti do uradne sobe, kjer so se razdajale nedostavljene legitimacije in to radi velikega navala takih volilcev. Visoko c. kr. namestništvo to lahko uradno potrdi, ker so se taki volilci obračali do visokostega z neštevilnimi pritožbami dan pred volitvijo.

Te formalne nepravilnosti same na sebi zadostujejo v dokaz, da je bil gosp. Attilio Hortis nezakonito izabran državnim poslancem.

Število volilcev namreč, ki niso mogli priti do glasovnic svojih, akoravno so bili kakor volilci upisani in število italijanskih podanikov in drugih tujih podanikov sploh, ki so glasovali v vprašavni volitvi, presega gotovo za par tisoč diferenco 3190 glasov, katere je prejel Attilio Hortis več, kakor Ivan Nabergov in Karol Učekar skupno.

Materijalne nezakonitosti pa, ki so se vršile v vprašavni volitvi, presežajo vse meje.

Ta volilni protest navajal jih bode le splošno (generično) ter si pridržujemo navesti v posebni dodatni ulogi konkretna fakta.

Najprej je omenjati, da so bili glavni agitatorji magistratni organi in podjetniki, kateri so se posluževali vseh mogočih sredstev, da so pripravili volilce, ki so jim bili podvrženi na en ali drugi način, do tega, da so morali glasovati za Attilio Hortisa.

Poseben pritisk se je vršil na delavce pri mestnem plinarskem zavodu. Pobrlo se jim je vse glasovnice, izpolnilo z imenom „Attilio Hortis“ in da bi ne mogli prečrtati tega imena ter napisati drugega, „štrafiral“ se je glasovnice tako, da ni ostal prazen najmanjši prostor na glasovnici. Da bi pa ne mogli taki od magistrata odvisni delavci pomagati si na drug način, spremljala jih je oseba do volilnega lokala. Ako se hoče prepričati, koliko volilcev je le prisiljeno volilo Hortisa, naj se pregleda in prešteje vse one glasovnice, ki so tako pečečkane, oziroma „štrafirane“, da ni mogoče napisati drugega imena na-nje. Takih glasovnic mora biti na stotine in stotine ter bi se morale smatrati kakor neveljavne, ker je jasno, da je na istih prisiljeno napisan Attilio Hortis. Kajti, kdor je prostovoljno izpolnil svojo glasovnico z imenom tega kandidata, pač ni potreboval „štrafirati“ glasovnice sebi v kontrolo.

O pritisku, ki se je vršil na delavce pri plinarskem zavodu, bi bilo dobro zaslišati delavce same.

V svrhu zamenjevanja glasovnic imeli so posamični agitatorji po 50—100 glasovnic; to ne bi bilo mogoče, ako bi bil magistrat dal vsakemu volilcu le po eno glasovnico; da je to res, prepriča naj se uradno na slavnem c. kr. policijskem ravnateljstvu in na slavnem c. kr. deželnem sodišču, kateri oblasti sti postopali proti nekaterim takim agitatorjem.

Privatni delodajalci so isto tako postopali s svojimi delavci, t. j. izpolnjevali jim glasovnice z imenom „Attilio Hortis“, štrafirali glasovnice ter dali spremljati delavce na volišče.

V mestu etablirali so nekateri uprav trgovino z legitimacijami ter jih potem oddajali svojim za neskljivim ljudem, ki so glasovali po večkrat v posamičnih sekcijah.

Na ovadbe posrečilo se je policijskim organom zaseči okolo 500 volilnih legitimacij v tujih rokah ter zapreti okolo 50—60 takih volilnih sleparjev, ki so za druge glasovali, eziroma hoteli glasovati, o čemer se lahko uradno informira.

Ako se pomisli, da je bilo zasačenih 500 volilnih legitimacij v rokah nepoklicanih, se smelo trdi, da je na tisoče glasovnic bilo oddanih nezakonito, t. j. od nepoklicanih oseb.

Pri vseh teh formalnih nezakonitostih in pri navedenih nasilstvih in sleparijah zamere se trditi z mirno vestjo, da izvolitev Attilija Hortisa državnim poslancem V. kurije v mestu tržaškem ni zakonita.

Prosimo torej podpisani visoko predsedstvo zbornice poslancev, naj blagovoli sprejeti ta pravočasni protest ter odstopiti ga visoki zbornici poslancev, katera naj blagovoli po zakonitem poslovanju in po izvršeni preiskavi razveljaviti izvolitev g. Attilija Hortisa državnim poslancem V. kurije v mestu tržaškem.

V Trstu, dne 29. marcija 1897.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 13. aprila 1897.

Nova doba? Že dalje časa je čuti bolj ali manj glasnih govoric, da se pripravljajo spremembe med političnimi načelniki raznih pokrajin. Dosedaj se je sicer dosledno oporekalo od vladne strani vsem takim govoricam, ali iste se oglašajo zopet in zopet. Mi nismo sicer med tistimi, ki čujejo „travostati“, ampak naš priprosti razum na pravi, da želoga političnega življenja zahteva, da se smer „politike“ po posamičnih pokrajinah priredi vspešno „politiki“, kakoršno zahteva novo polozenje v državnem zboru. Nasprotniki slovanstva se sklicujejo na potrebo soglasja med vnanjo in notranjo politiko, kadar zahtevajo za nemški živelj pravico do nadvladja. Gotovo je potrebno tako soglasje; vendar pa nam ne gre v glavo, da bi se ravno notranja politika morala absolutno ravnati po vnanji — kakor se v Avstriji, žal, godi navadno —, ampak mi menimo, da bi moralo biti narobe: da bi namreč vnanja politika države morala kolikor-le možno odgovarjati notranjim odnosjem, to je, ugajati bi morala čutstvovanju večine prebivalstva. Toda to le mimogredó. Hoteli smo namreč reči, da, ako je potrebno soglasje med notranjo in vnanjo politiko države, koliko bolj je potrebno se glasje v notranji politiki sami! Nereditko smo videli v političnem življenju naše države izza zadnjih let, da je delovanje načelnikov političke uprave po posamičnih pokrajinah imelo povsem drugo smer in tendencijo, nego pa osrednja vlada na Dunaju. Tako stanje, tako — kako bi rekli hitro? — paralizovanje jedne vladne sile po drugi vladni sili, znači anakronizem in mora le kaliti pojme in razmere med strankami in osrednjo vlado. Temu anakronizmu treba storiti konec. Osrednja vlada se je izdajanjem čeških jezikovnih naredeb že odpovedala — vsaj v načelu — ne le fikciji o Avstriji kakor nemško enotni državi, ampak tudi možnosti nemškega nadvladja. Boječe sicer, ali storila je že prvi mal korak na poti jednakopravnosti; ni rada storila tega koraka, ali storila ga je, ker je bila primorana v to po železni logiki dejstev in odnosajev. A s te poti ni več povratka, prst časa jej kaže le naprej. Prehod iz nenormalnih odnosajev in iz fikcij do zdravih odnosajev se mora izvršiti čim prej, tem bolje. In najbolje bode varovan interes države, ako se izvrše čim mirneje. V ta namen pa treba, da vspešno delujejo vsi činitelji državne uprave, v središču in v pokrajinah! Nova doba v parlamentu zahteva neizprosno tudi nove dobe v administraciji! Ako ne, bi moral trpeti ali novi zistem v parlamentu, ali pa močje, ki vodijo državno upravo.

Ta razmišljanja nas navdajajo s trdnó nado, da se bližamo novi dobi! Prvi znak bližajoče se nove dobe bila bi vest, da je umirovljen koroški deželni predsednik Schmidt-Zabierow. Na njegovo mesto pride baje dvorni svetnik grof Giovannielli, znan tudi v Trstu. Zajedno poročajo „Slov. Narodu“ — kakor trdi: iz najverodostojnejega vira —, da se v kratkem izvrše tudi v drugih kronovinah premembe v vodstvu deželnih vlad.

Italijanski senat. Včeraj se je bavil tudi senat z dogodki na Vstoku. Tudi prosvetljeni gospodje v senatu so pokazali, da ne bi hoteli, da bi se Italija z neumestnim diplomatizovanjem zapirala pot do svojih nadaljnjih aspiracij. Ne treba praviti, kam mislijo Italijani, kadar govorijo o delu Italije v bodočnosti. Princ Odelscaichi je rekel, da Italija ne bi smela vtikati se v homatije med Grško in Turško, ker ne sme delati proti narodnemu principu. Negrotto je rekel, da stvar Grkov je podobna stvari Italije; istotako je trdil Carducci, da zgodovinska prava Grške so soglasna s pravom Italije. Iz tega vsporejanja je lahko napraviti zaključek: Italijani ne smejo ovirati Grkov, drugače bi oni ne smeli — gledati v Trst. — Večina senata je sicer izrekla zaupanje vladi, ali . . . g. Imbriani ima vendar le svojih somišljenikov tudi v senatu.

Položaj na Vstoku. Iz Carjagrada javljajo včeraj: Na grški meji je bilo včeraj (12.) povsem mirno. V turških krogih so osvedočeni, da sta se udeležila naskoka na Turke onkraj meje razven 2000 grških prostovoljcev in italijanske legije prostovoljcev, še 2 bataljona Estonov iz Kalabade in 20. bataljon 70. pešpolka. Grški redni

vojaki da so morali občutiti težke izgube. (Skoro isto javlja korespondenčni urad. Ured.)

V Carjemgradu so merodajni krogi osvedočeni, da mir, o katerem javljajo, da vlada ob meji, da ta mir ni drugo, nego znamenje bližajočega se viharja. V obče se misli, da so grški vojaki prekoračili meje in da se pripravljajo na kateri drzni nemadni udarec.

Včeraj smo čuli, kako so Grki dolžili Turke, da so oni prvi napali grške dobrovoljce in da so bili ti prisiljeni braniti se. Danes čujemo, kako tožijo Turki, da se redni grški vojaki udeležujejo bojev zoper Turke. Nam pa se zdi, da se udeležujejo prask ob meji grško-turški že jedni in drugi in da je sedanje razmerje že jako podobno vojnemu. Zato je tudi umevno, da se javna pozornost sedaj obrača bolj dogodkom ob grško-turški meji, nego pa dogodkom na Kreti. Od grško-turške meje pade prav lahko iskra v evropski koncert in je potem nevarnost blizu, da nastane hreščeča disonanca iz toli slavljene evropske harmonije.

Na Kreti pa se nadaljuje blokada povsem „mirno“, izvzemši pokanje bomb, ki jih mečejo vojne ladije velesil. O tem javlja merodajna „Kölnische Ztg.“ iz Kaneje: V Kisamu so izkrcali 50 turških vojakov v pomnoženje posadke. Uporniki so skušali streljanjem zaprečiti izkrcanje. Pa naključju je par strelav iz pušek zadelo v avstrijske čolne. Na to so avstrijske vojne ladije „Stephanie“, „Sebenico“ in „Tiger“ ter z njimi še neka turška ladija-topničarka, pričele bombardovanje in so pregnale upornike.

Različne vesti.

Kako bi in kaj bi? Zvani nemški pregovor pripoveduje o starčku, ki čepi gori na strehi, na slemenu, in si ne ve pomoči na nobeno stran. Tišči se tam gori v vednem strahu, da telebne s strehe, ako bi se le zganil. V taki nevšečni situaciji so sedaj naši progressovci, kadar govoré o svojih odnošajih do okolice. Kakor se obrnejo, ni prav. Ali naj se hote obrniti na desno ali na levo, povsodi jim reži nevarnost nasproti. Danes bi postopali strogo neizprosno, a že po noči jamejo se jim pojavljati na stotine pomislekov zoper napenjanje strune in naslednjega dne se že oglašajo z najrazličnejšimi načrti, kako bi si iz nasprotnikov po okolici napravili zaveznike. Sleherni dan donša drugačna menenja in drugačne načrte: danes so črni, jutri so beli. Navstala je prava konfuzija v glavah progressovcev, znak — zadrege.

Tudi predčerašnji „Piccolo“ je obnemogel starček, čepeči visoko gori na slemenu, ki ugiblje sem in tja, a ne ve, kako bi in kaj bi.

Dobro vedé, da za njegove čitatelje je vse dobro, tudi najslabše — saj je ni take neumnosti, da bi je ne verjela ta „slavna“ zadruga „Piccolovih“ čitateljev! — izmislil si je ta lažjavi kljukec celo vrsto neslanih anekdot, katere poklada svojim čitateljem na mizo najresnejim obrazom. In ti potrpežljivi čitatelji požirajo vse to in tudi — prebavljajo. Bog jim ohrani te dobre želodce!

Pripovedanje namreč o raznih izrekih okoličanov in okoličank, po katerih naj bi sodili čitatelji, kako so slovaški agitatorji sleparili ljudstvo, da ni glasovalo za Hortisa in za Mauronerja. Vsa kolobecija je predolga in preneumna, da bi jo navedli tu. Le tako, v izgled, hočemo navesti ta par izrekov, ki si jih je izmislil vedno iznajdljivi „Piccolo“. — Neka okoličanka da je rekla: „Mi ne moremo poslati k cesarju človeka, ki nima ušes!“ — Neki laški kolesar je pripovedoval „Piccolu“ o temle zares mičnem pogovoru z nekima Bazovičanom: Bazovičan: „Ali ste dobili lekcijo?“ Kolesar: „Kako lekcijo?“ Bazovičan: „No, kako? Tisto, ki vam jo je dalo Njeg. Veličanstvo. Na Dunaju so hoteli Nabergoja, ker je vri, ker je kavalir. Vi pa ste poslali tistega Mauronerja, ki ni za nič. Ali Nabergoj je šel takoj na Dunaj; in ker je kavalir, je bil takoj vsprejet in je povedal vse; in Njeg. Veličanstvo, da vam dà zaslužen lekcijo, ga je hitro imenovalo capovillo v Škedenju. Minolo nedeljo se je vršil Nabergojev uhod v Škedenj v triumfu, z godbo, ob pokanju topičev, z vsem. Neki Italijan z magistrata, ki stanuje tam, je čul ta vrišč; odprl je okno in vprašal je, kaj se godi? Odgovorili so mu: Nabergoj je imenovan capovillo po ukazu Njeg. Veličanstva. Italijan je hitro zaprl okno in je zbežal notri!“

Oddahnimo se malo, kajti take židovske neumnosti niso za sleherni želodec. „Piccolo“ „Bazovičan“ je res vreden, da ga pošljemo v razstavo v Pariz leta 1900! — No, pogum, spoštovani čitatelji, da pogoltnete še nastopno. Slovaški agitatorji da so pripovedovali: „Nabergoj obiskava cesarja. Njegovo Veličanstvo hoče, da Nabergoj sedi na naslanjaču poleg Njega ter govori ta med seboj kakor stara prijatelja. Še tri leta in Nabergoj bo imel pravico do penzije kakor poslanec. Penzija znaša 10.000 glđ., a Nabergoj je že rekel, da jo prepušči okolici, da se s tem denarjem plačajo vsi davki in da okolica ne bode imela več potrebe od mesta“.

Lepo menenje mora imeti „Piccolo“ o svojih čitateljih! Sicer ne bi se drznil nuditi jim takih bedastoč! Ko je zadrega največja, se „Piccolo“ laži najbliže. Ali da bi vsaj lagal „pametno“! Koga hoče uveriti „Piccolo“, da je naš okoličan tako neumen, da bi verjel take neslanosti? Svoje čitatelje morda, drugih razsodnih ljudi pa ne! Uverjeni smo, da je odmeval predčerašnjem gorostasem smeh, kjer so čitali te najnovejše židovske norosti te babje čenče. Propadajo, propadajo!

Toda povrnimo se k stvari, k starčku, ki čepi gori na slemenu in ne ve, ali bi tepel, ali bi božkal to našo okolico! Hudo mu je, ker ne more ni jednega ni drugega! Ganiti se ne sme siromak... a ljudje mu pišejo in zahtevajo: „E urgenti di far qualche cosa!“ Nekaj treba storiti. Ali kaj, kaj? Ubogi starček! — Stojte, tu je „Piccolo“ zopet ogrel že sproženo idejo: odbor, permanenten odbor treba ustanoviti. Ta naj poučuje okoličane, kako bi bilo dobro — za „Piccola“ in progresso. Ali smola je smola: za poučevanje ljudi treba pametnih mož; teh pa italijanska stranka nima na razpolago po okolici. „Ai singoli mancano anzitutto gli elementi d'informazione indispensabili...“ Zato treba odbora, odbora, dobro sestavljenega odbora. Vse dobro, dragi nasprotniki: ali tudi odborom treba pametnih ljudi! Teh jih pa nimate po okolici, kakor priznavate sami! Nič vam ne pomaga: slednjič se bodele vendar morali sporazumeti z onimi, ki se — pametni, ne zmené se za to, da isti niso prijatelji „Piccolovi“. Mi razumemo vašo zadrego: brez pomoči od strani pametnih ljudi ni mogoče; kar je pametnega in poštenega po okolici ni vaše; pametni pa vam zopet ne prijaajo, ker pametnih ni možno traktirati z neumnostmi!

Kdo ve za dober svet? Auf dem Dache sitzt ein Greis...

Židovstvo v Trstu. „Obzor“ piše: Sodé po vnanjostih, navstal je mir po tržaški okolici. V resnici pa še obstoji napetost in se ne poleže tako hitro. To vejo prav dobro tudi Italijani sami, ki se razgovarjajo, kako bi uredili svoje položanje do okolice tržaške. „Piccolo“ je združil svoj predlog v dve besedi: za neprijatelje pest od železa, za prijatelje rokavice od bržuna. Neprijatelji mesta so seveda Slovenci, verni svoji narodnosti, prijatelji pa odpadniki, služuči italijanskim svrham. Slovence treba torej proganjati, odpadnike pa podpirati. Ta program se obsoja sam po sebi. Vredno je vedeti, da je list „Piccolo“ v židovskih rokah in da ima Židovstvo prvo besedo v irredentovski stranki. Tej okolnosti treba pripisati vso napetost odnošajev. Naši glavni nasprotniki niso Italijani, ampak Židje. Tudi ko bi ne bilo Židov, bi se mi borili z Italijani in oni bi bili naši nasprotniki; ali stvari ne bi bile prišle nikdar tako daleč kakor so prišle. V italijanski stranki je zavladal židovski duh in od tod prihaja brutalno postopanje Italijanov proti Slovanom. Je Hrvatov in Slovencev, ki so uverjeni, da bi se z Italijani mogel najti „modus vivendi“, ako ne bi bilo Židov. Mi mislimo, da ti sodijo nekoliko optimistiški; vsakako pa je verjetno, da borba Italijanov proti nam ne bi bila tako huda, ako bi se židovstvo ne urivalo v italijansko stranko. „Indipendente“ je n. pr. radikalnejši nego „Piccolo“ v politiskem pogledu, ali niti od daleč ni tako — impertinenten. Vodja irredentovskih Židov je Mojzes Luzzatto, ki je zajedno podpredsednik v mestnem zboru. — V ostalem veste prav dobro, kako sramotno deluje zlohotni židovski duh pod plaščem „čiste“ morale in patrijotizma. (Tu je „Obzor“ namignil na „čiste“ pravaše v Zagrebu, o katerih smo govorili zadnjič v politiški vesti „Vpliv tujinstva na delu“. Op. ur.)

Odlikovanje. (Zakasnelo po neljubi pomoti) Pod tem zaglavjem je objavila velečenjena „Edinost“

dne 10. t. m., da je Njeg. Veličanstvo cesar podelil višjemu finančnemu svetovalcu in ravnatelju tukajšnjega carinskega urada, g. Otonu vitezu Zimmermannu, red železne krone. K tej notici, prosim, dovolite mi, da dodam še nastopne vrstice.

Dne 11. t. m., ob 10. uri dopoldne, zbrala se je v krasno odlični dvorani carinske centrale množica uradnikov, finančnih nastavljenecv in druge odlične gospode, da na svečan način priredijo ovacijo odlikovanemu gospodu. Ob 10. uri se je pripeljal gosp. Zimmermann v družbi nekaterih višjih uradnikov. Sprejem je bil zelo ganljiv. Niži ravnatelj, gosp. Kurz, je pozdravil slavljenca ter mu čestital v imenu zbrane gospode, omenivši njegove zasluge, radi katerih ga je odlikovalo Nj. Veličanstvo. Na to se je gosp. viši finančni svetovalec prijazno zahvalil, ter z ganljivim in pretresujočim govorom izrazil svojo zadovoljstvo na dosedanjem službovanju uradnikov in dostavil, da upa, da mu ostanejo zvesti tudi v bodoče in da ga bodejo krepko podpirali v službenem delovanju. Zaključivši svoj govor vskliknil je z zbrano množico trikratni „živio“ na presvetlega cesarja, potem pa se je, zapustivši dvorano, podal na plano, kjer ga je pričakovalo krdele finančnih stražnikov, ki so pod vodstvom višjega poverjenika g. Črnerja defilirali mimo njega. Ob zvršetku slavnosti je bilo še fotografiranje, potem pa se je podal vsaki na svoj dom, gojé v srcu hvaležnost in ljubezen do gosp. višega finančnega svetovalca, ki prav po očetovsko, kakor malo kde drugi, skrbi za svoje podložne.

Pohvalno moram omeniti tudi poverjenika finančne straže, gosp. Podrsaja in višega carinskega oficijala g. Šumijsa, ki sta kakor reditelja slavnosti točno in vestno izvršila svojo nalogo Alfa.

Županom v Klancu je bil dne 11. t. m. izvoljen enoglasno vrli rodoljub Ivan Metlika. Častitamo izvoljencu in novi občini!

„Tržaško podporno in bralno društvo“ imelo je dne 4. t. m. svoj redni občni zbor. Po kratkem nagovoru g. predsednika Kalana predstavil je isti vladnega komisarja, g. A. Rebeka. Na to je prečital g. tajnik Bevk društveno kroniko minolega leta in g. blagajnik A. Kukanja račune za upravo leto 1896.

Zatem so se stavili razni predlogi, med katerimi je bil tudi oni g. tajnika: naj bi se imenovala g. predsednik A. Kalan in g. podpredsednik M. Čadvot častnima členoma zbok njih zaslug za obstanek in napredek društva.

Ta predlog je bil sprejet z veliko večino.

Konečno je sledila volitev društvenega vodstva in odbora ter so bili izvoljeni sledeči členi: predsednik: Andrej Kalan; podpredsednika: Matija Čudvod in Ivan Čermelj; knjigovodja: Josip Sever in Cvetrežnik Fran; blagajnik: Josip Kranjc; tajnika: Miloš Bevk in Anton Zajc; ekonom: Anton Kukanja; odborniki: Rože Josip, Taučer Josip, Škedel Ivan, Tomažič Ivan, Gašperšič Fran, Taučer Josip, Taučer Ivan, Kovačič Anton, Rože Mihael, Drašček Martin, Žedko Matej, Martelanc Rudolf, Gorup Ivan in Tornič Ivan; namestniki: Lozej Gvido, Colja Josip, Žerjal Bernard, Sešlin Vincenc, Požar Alojzij, Suša Ignacij, Vodopivec Gabrijel in Kraševac Martin; pregledovalni odbor: Gulin Ivan, Gorišek Anton, Bernetič Fran; mirovno sedišče: Posega Jakob, Bregant Matija, Batič Silvester, Zore Anton in Kovačič Ivan.

Ženski odbor: Skrinjar Marija, Rože Roza, Bonamici Franja, Posega Marija, Ivančič Ivanka, Purkart Marija; namestnice: Čus Katica, Zorcut Rezika, Osana Franja in Dekleva Ema.

Odbor „Coljskega Sokola“ nam piše:

Slavno uredništvo!

Ravnokar smo razposlali vsem bratskim društvom posebne okrožnice, s katerimi smo jih vabili na sokolsko slavnost, ki smo jo nameravali prirediti povodom blagoslovljenja naše društvene zastave ob binkoštnih praznikih, dne 6. in 7. junija t. l. V zadnjem trenutku pa, ko smo hoteli razposlati že tudi natančni vspeled za dotično slavnost, kakor tudi vspeled telovadbe, ki bi se imela takrat vršiti, nastale so tako tehtne zapreke, da smo bili primorani preložiti blagoslovljenje zastave in vso s tem združeno slavnost na poznejši čas. Naša dolžnost je torej, da naznanimo to vsem slavnim društvom in vsem onim, ki so nameravali udeležiti se te slavnosti, s pristavkom, da se bode

